

Irra Deebii

Qeerroon Bilisummaa Oromoo Kaayyoodhaaf Masakama; Kaayyoo Jalattis Hiriira!

Fulbaana 29/2021

(Ibsa Qeerroo Bilisummaa Oromoo)

Sabni Oromoo Impaayera Xoophiyaa kan sirna qeenxee fi ol'aantummaa saba tokkootiin dhuunfatamte ofirraa cabsee, biyya Walabaa: kan nagaa, dimokiraasii fi wal-qixxummaan ilmaan namaa keessatti kabajamu ijaarruuf Qabsoo roga maraa kan walirraa hin cine gaggeessaa yoona gaheera. Qabsoo kana irrattis lubbuu qaalii ilmaan isaa dhiira-dhalaa osoo hin jenne duguugee itti gabbaraa bahe. Sirni jaarraa tokkoo fi walakkaa biyya kana seerrate sabaa fi sab-lammoota biyyattii Afaan Qawwee jalatti ukkaamsuun, sarbamiinsa mirga namoomaa heedduu dhaqqabsiisaa tureera. Ammas dhaqqabsiisuutti jira. Kana ofirraa qolachuuf Oromoon dhaaba isaa ABO jalatti hiriiree, Oromiyaa Walabaa kan hunduu nagaan keessa jiraatu gad dhaabuuf wareegama mara kaffalaa, lafee itti cabee --dhiiga itti lolaasaa yoona gahe.

Kanarraa ka'uun barattoonni Oromoo sadarkaa addaa addaa baroota dheeraaf fincila mootummaa irratti geggeessaa turaniiru. Akka jaarmayaatti ammoo Qeerroon Bilisummaa Oromoo hoggana ABO jalatti taligamuun Eebla 2011 irraa ka'uun ifatti bu'uureffamee caasaa isaas goolee Oromiyaa mararra diriirfate. Kaayyoon hundeeffamuu Qeerroo Bilisummaa Oromoo qabsoo uummanni Oromoo baroota dheeraaf Abbaa Biyyummaa isaa mirkaneeffachuu, gaaffii qe'ee ofii irratti abbaa ta'uu, dheebuu nagaa, bilisummaa fi wal-qixxummaa gaafataa turee fi sabni Oromoo ammoo akka sabaatti hiree isaa ofiin mirkaneeffachuuf gaggeessaa ture tumsuun uummatasaa kakaasee qabsoo sabichaatti xumura gochuudha.

Jaarmayaan Qeerroo Bilisummaa Oromoo baroota dheeraadhaaf wayita dhaabni isaa Addi Bilisummaa Oromoo dhiibbaa mootummoota darbaniin dhiibamee biyya hambaa turetti, caasaa isaa dirree Oromiyaa mararra diriirfachuun bifa qindaa'een ABO jalatti taligamee falmaa gaggeessaa ture. Sochiiwwan Warraaqsa maqaa "Fincila

Diddaa Gabrummaa" jedhu moggaasuun Qeerroon Bilisummaa Oromoo Oromiyaa hundarraa dargaggootaa fi dardarran sabboonummaa qabanii fi naamusa dhaabaa eegan ijaaree gaaffiiwwan Oromoo kan durii hanga ammaa: Gaaffii lafaa, afaanii, eenyummaa fi dimokiraasii gaafachaa tureera.

Haaluma kanaan, Qeerroon Bilisummaa Oromoo bara 2014 keessa caasaa isaa dhaabbilee barnoota ol'aanoo (Yuunvarsiti) hanga sadarkaa gadiitti diriirfatuun ifatti sochiiwwan Warraaqsa uummaticha maandheeffate karaa nagaatiin gaggeessaa tureera. Sochii kanas karaa icciitii ta'een qabsoo siyaasaa, afaanii fi eenyummaa saba isaa barsiisuu fi gurmeessuutti cehe. Wayita sana Addi Bilisummaa Oromoo mootummaa ADWUI/EPRDF'n galmee shororkeessummaa jalatti waan galmaa'eef jecha, hooggana isaa waliin bifa dhoksaa fi icciitiin qunnamaa jiraate.

Haaluma kanaan, Warraaqsa kana bifa qindaa'een sochoosuun kaayyoo fi aggaammii saamicha lafaa naannawaa Finfinnee fi magaaloota Oromiyaa mootummaa EPRDF'n raawwatamaa ture dura dhaabbatuun fashaleesseera. Mootummaan sab-boontota Qeerroo Bilisummaa Oromoo fi namoota Adda Bilisummaa Oromoo waliin walitti hidhata qabdu jedhee shakku hunda, maqaa "Shororkeessaa" fi "Farreen nageenyaa" farrajuun kaan hidhee, kaan ajjeesee, qabsaa'ota heedduus biyya abbaa isaanii Oromiyaa dhiisanii biyya hambaatti akka baqatan godheera.

Kanaan osoo hin geenye saamichi lafaa kun ammas bifa qindaa'aa ta'ee fi maqaa "Master Plan" jedhuun marroo lammaffaaf qote bulaa Oromoo lafa isaarraa beenyaa tokko malee hari'anii, kaan ammoo lafuma Abbaa isaa Oromiyaa irratti waardiyyaa taasisuun itti fufe. Kanaa fi kanneen biroo bu'uureffachuun Qeerroon Bilisummaa Oromoo ammas bifa haaraan Sadaasa 12, bara 2015 Warraaqsa haaraa maqaa "Fincila Diddaa Gabrummaa" jedhuun Finfinneerraa km 40 fagaattee kan argamtu Lixa Shaggar magaalaa Ginciitti dhoose. Ibiddi achii qabate sun osoo hin turiin guyyoota muraasa gidduutti guutuu Oromiyaa dhuunfachuu danda'eera. Warraaqsi Qeerroo kun itti fufiinsaana Master Plan hundeen buqqisuurra darbee, qabsoo hunda hammate kan #OromoProtest jedhamu ofitti dabalatee bara 2016tti daran ilmaan Oromoo biyya alaa fi keessa jiran sochoose.

Wareegamnii fi gaaga'amni lubbuu ilmaan isaarra gahus uummanni Oromoo falmaa hadhaawaa taasisen biyyittii raafama guddaa keessa galcheera. Warraaqsi Qeerroo kun bara 2011 hundeeffame irraa kaasee haga bara 2018 mootummaa Wayyaanee handhuura Oromiyaa Finfinnee irraa buqqisuum Maqaleetti galchetti haala walirraa hin citneen gaggeeffamaa ture. Sochii kanaanis Oromiyaa harka diinaarraa bararfachuu danda'eera.

Dhuma bara 2018ttis Qeerroon jijjiirama siyaasaa guddaa biyyattii keessatti fidee fi waamicha mootummaan maqaa jijjiiramatu dhufee fi marii nagaa jedhuun dhiheesseen ABOn karaa nagaa qabsaa'uuf biyya seene. Jijjiirama siyaasaa yokaan ammoo marii nagaatu jira haa jedhamuyyuu malee, jijjiiramnis ta'e nagaan biyyittii keessatti dhufuu akka hin dandeenye Qeerroon qaaccesssee hubata ture. Sababni isaa sirnii fi qaamni ilmaan Oromoo ajjeesisaa, hiisisaa fi biyyaa baasaa ture; akkasumas qabeenyaa fi eenyummaa Oromoo saamsisaa ture ammayyuu bakkaa kaafamuu dhabuun isaa, abdii bilisummaa fi nagaa waraa biyyicha keessatti dhufuu malu dukkaneessuu fi laamshessuu isaatiini dha.

Qeerroon haala kanaan nagaan dhufuu akka hin dandeenye quba qabaatus, ABOn karaa nagaa gaggeessuuf jecha, Waraana Bilisummaa Oromoo irraa of baasuun imala qabsoo hidhannoo irraa gama nagaan socho'uutti murteeffate.

Mootummaan shiraa fi maltee ittiin WBO hiikkachiisan kalaqatee, maqaa araaraatiin 'Koree Teeknikaa' jedhee hundeesse. Karoora kanaan WBO sakaaluufis Oromiyaa gama kibbaa fi lixaatti bobbaase.

Waraanni Bilisummaa Oromoo shira kana dursee hubachuun gochaa fi sochii mootummaan yeroo sana uummata Oromoo irratti raawwachuu eegale, karaa bifa jaarsummaa hin guunneen WBO sossobuutti seenuu fi haal-duree araaraaf WBO lafa kaa'ate mootummaa biratti fudhatama dhabuu isaa irraa ka'uun qabsoon karaa nagaa geggeeffamuu akka hin dandeenyee fi fuul-durattis dhufuu akka hin dandeenye hubatuudhaan kaayyoo ABO ganamaa fi Qabsoo Hidhannooti akka fufu labsa labsatee hojiitti seene. Miseensota Qeerroo Bilisummaa Oromoo fi daandiin qabsoo karaa nagaa cufamuu fi hogganoota dabalatee, miseensonni akkasumas deggertootni ABO jumlaan hidhaatti guuramuun abdii egerree qabsoo karaa nagaaf qaban jalaa dukkaneesse.

Hogganoonni ABO labsa labsaniin, "Ammaa booda qaama hidhatee bosona keessa socho'u hin qabnu" jechuun WBO qofaatti baasuu fi qunnamtii irraa kutachuu, qaamonni dantaa dhuunfaaf ifaajii godhan Qabsoo fi wareegama ilmaan Oromoo hanga ammaa harka sirna kaleessaa OPDOtti deebisanii galchuu fi burjaajiin bal'aan uummata gidduutti uumamuun isaa; Waraanni Bilisummaa Oromoo akkaataa kaayyoo dhaaba ABO ganamaa fi qabsoo hidhannoo itti fufsiisu aanjessuun hooggana haaraa of keessaa akka qopheeffatu taasise. Kanumaan, Ajajaan Ol'aanaa ABO-WBO hundaa'ee qabsoon ABOs bosona Oromiyaatti deebite.

Kanuma irraa kaasanii qaamonni Qeerroo hoogganna ofiin jedhan yeroo addaa addaatti Qeerroo qoqqooduu fi olola WBO dambii dhaabaa diige jedhuun caasaa Qeerroo Bilisummaa Oromoo bittinneessuuf burjaajii uumaa turuu fi ammas kanumatti jiraachuu waliin wal qabatee, Qeerroon Bilisummaa Oromoo burjaajii armaan olitti uumamee fi kanneen fuul-durattis uumamuu malan hambisuuf jecha, hoogganoota haaraa, caasaa fi sochii bifa haaraan diriirfatee hojiitti seenee jiraachuu ifa gochuu barbaanna.

Hogganoonni Qeerroo Bilisummaa Oromootis maree bal'aa yeroo addaa addaatti gaggeessaa turaniin murtoowwan armaan gadii kanas dabarsuu isaa gad jabeessee hundaaf dhaamuu barbaada!

1) Qeerroo Bilisummaa Oromoo warraaqsi guutummaa Oromiyaa, akkasumas sab-boontota ilmaan Oromoo kanneen Walloo fi Matakka keessa jiran dabalatee akka gaggeeffamuuf qophii xumuree jiraachuu ,

2) Hoggansi, caaseffamnii fi akkaataan taligamuu jaarmayaa Qeerroo Bilisummaa Oromoo Ajajaa Ol'aana ABO-WBO jalatti ta'uu,

3) Hojiiwwan warraaqsa (labsa, ibsa ejjennoo, odeessii fi sochiiwwan) Qeerroon Bilisummaa Oromoo taasisu biroon kamiyyuu amman booda gama miidiyaa Arraata Biyyoolessaa Oromiyaatiin kan isiniif darbu ta'uu,

4) Casseffamni Qeerroo akkaataa ammaan duraatiin alatti bifa haaraatiin caaseffamaa jiraachuu,

5) Warraaqsii fi fincilli Oromiyaa maratti godhamu hundi wal utubbii hoogganoota Qeerroo Bilisummaa Oromoo fi Waraana Bilisummaa Oromootiin akka taasifamuu fi kkf murteerra gaheera.

Haaluma kanaan, Qabsoo Bilisummaa Oromoo galiin gahuuf sochii fi injifannoolee warraaqsaan argaman mara tiksuun dirqama miseensa Qeerroo Bilisummaa Oromoo ta'uu hubatuun, caasaan Qeerroo hundi qabsoo hidhannoo tumsuu fi caaseffama haaraa jalatti kan hiriiru ta'uu akka qabus murtee isaa dabarsuu barbaada.

Maayyii irratti, uummanni keenya kanneen biyya keessaa fi ala jirtan, akkasumas qabsaa'onnii fi quuqamtoonni saba Oromoo hundi roorroo fi gidiraa saba keenyarratti deemaa jiru jabaatee ofirraa qolachuuf wayita hojiitti seenee jiru kanatti, murtoo fi sochii warraaqsa Qeerroo Bilisummaa Oromoo bifa haaraan eegale kana akka tumsitanii fi cina dhaabbattan waamicha dabarsina.

“Qeerroon Bilisummaa Oromoo Kayyoodhaaf Masakama; Kaayyoo Jalattis Hiriira!”

Gadaan Gadaa Xumura Gabrummaati!

Injifannoo Uummata Oromoof!

Qeerroo Bilisummaa Oromoo

Fulb.29/2021

Finfinnee, Oromiyaa